

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 1) การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทุกประเทศใช้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศไทยก้าวหน้าอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและยกระดับการศึกษาในทุกช่วงวัย ให้ทุกส่วนบูรณาการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2558 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขฉบับเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าคนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ทั้งนี้ การศึกษาช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. 2553 : 3 - 4)

การศึกษาจะพัฒนาได้ต้องอาศัยผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และ
เป็น ผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษา
ให้ก้าวหน้าโดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้
ทางด้านวิชาการและผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา
ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
จะก่อให้เกิดภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อ
คุณภาพนักเรียนในที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. 2553 : 187) การบริหารงานวิชาการ
เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง
ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริม
สนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2554 : 148)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหาร
ต้องมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ โดยการจัดองค์กร โครงสร้างและ
การบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีความสามารถ
ในการบริหารงานวิชาการและผู้นำทางวิชาการ จัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้และส่งเสริมความสามัคคีและความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 35)

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาและมี
คุณลักษณะที่สำคัญในด้านวิชาชีพและส่วนตัวเพื่อดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและ
จุดมุ่งหมายของการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยทั่วไป
คุณลักษณะของผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม
เข้าใจสังคมได้ดี มีความอดทนและรับผิดชอบสูง เป็นที่ยอมรับนับถือผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
ลักษณะดังกล่าวไม่ได้หาได้ง่าย ๆ ในสถานศึกษาที่หายากกว่านั้นคือ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ
(ชร สุนทรายุทธ. 2551 : 325) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารนั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์
เกี่ยวกับอนาคตและดำเนินการตามวิสัยทัศน์ได้มีการริเริ่มและฉลาดรอบรู้ในการดำเนินการ
ตามวิสัยทัศน์ มีกระบวนการคิดเกี่ยวกับวิธีการทำงานและลักษณะของงานในอนาคต สร้างแรงจูงใจ
ในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงานและสามารถเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษา ได้สามารถเข้าใจสถานการณ์
โดยรวมและมองแนวโน้มน่าต่าง ๆ (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 51) ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มี
ประสิทธิผล โดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ

ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยกรูก (Krug, 1992 : 430) ได้กล่าวถึงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารประกอบด้วย ด้านการกำหนดพันธกิจ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างความเข้าใจแก่คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนิเทศการสอน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนการนิเทศ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการตรวจสอบคุณภาพ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณสถานศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ยึดหลักการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 30) จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่จะต้องปรับปรุง โดยมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของบุคลากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความรับผิดชอบ และเจตคติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. 2558 : 18) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 31)

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารการศึกษาที่ดีผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการมาใช้ในการบริหารเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเกิดการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตลอดจนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 4,882 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้นในการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น แบ่งเป็น

1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

1.1.1 ประสบการณ์น้อย

1.1.2 ประสบการณ์มาก

1.2 เขตจังหวัด จำแนกเป็น

1.2.1 ระยอง

1.2.2 จันทบุรี

1.2.3 ตราด

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ประกอบด้วย

- 2.1 การกำหนดพันธกิจ
- 2.2 การบริหารหลักสูตรและการสอน
- 2.3 การนิเทศการสอน
- 2.4 การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
- 2.5 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้
บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ได้แสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไป

ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออก ในด้านการทำงานหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย

1. การกำหนดพันธกิจ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนมีการประสานความร่วมมือและเปิดโอกาสให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงาน การกำหนดกรอบขอบเขตของงานวิชาการและมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนให้บรรลุเป้าหมายเพื่อนำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางพัฒนาได้

2. การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง บทบาทผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน การวัดผลประเมินผล และสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้ โดยผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ รวมไปถึงการส่งเสริมให้คณะครู มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาการเรียนการสอนมีการวัดผล การประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และนำผลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรและการสอน

3. การนิเทศการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการกระตุ้น ส่งเสริมให้คณะครู เห็นความสำคัญของการนิเทศ โดยมีการเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ ซึ่งมีผู้บริหารคอยกำกับ ติดตาม บันทึกผลการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือแนะนำแก่คณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงงานวิชาการของตน โดยผู้บริหารมีการยกย่อง ชมเชยแก่ครู

4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลผู้เรียน มีการส่งเสริมให้ครูมีการใช้แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบผู้เรียนด้วยเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลายตลอดจนนำผลการทดสอบมาใช้ในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและมีการรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนให้แก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน

5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดลอมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารคอยสนับสนุนสื่อ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ การจัดแหล่งเรียนรู้ อันนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเริ่มปฏิบัติราชการ โดยนับเวลาตั้งแต่วันบรรจุแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง

เขตจังหวัด หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัด

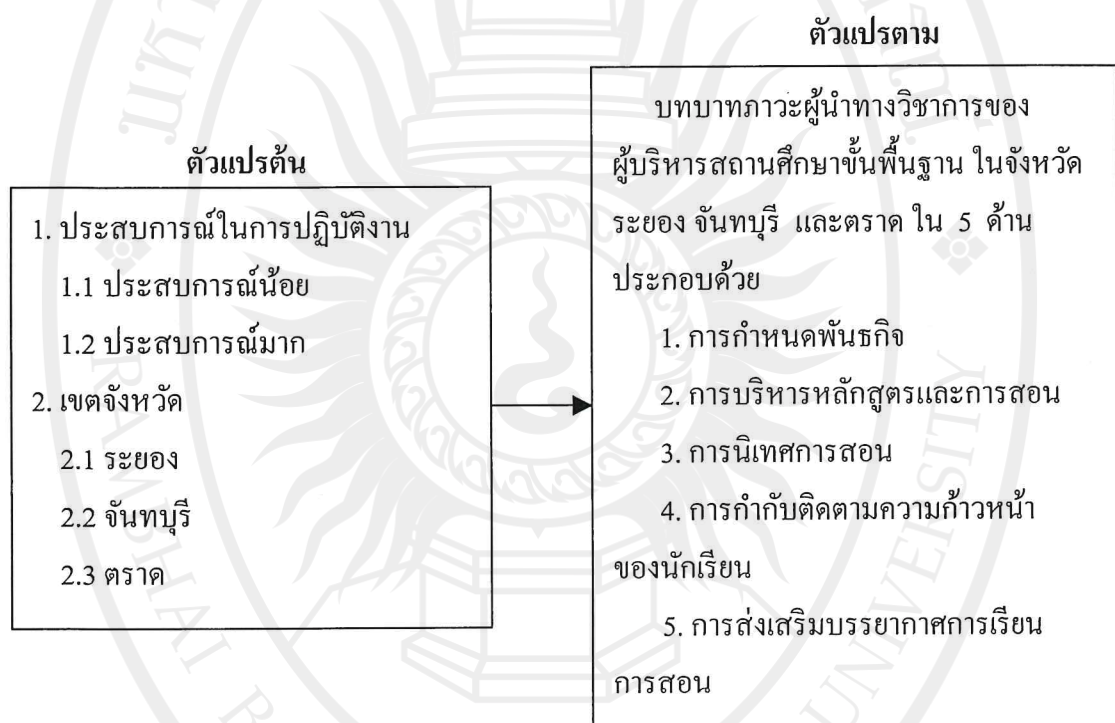
1. ระยอง
2. จันทบุรี
3. ตราด

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาคำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมถึงผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้รักษาราชการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามแนวคิดของกรูก (Krug, 1992 : 430) ใน 5 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกันได้
2. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด แตกต่างกันได้